

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(1)

Když se hvězdy vyrojily,
měsíc byl jak šátek bílý,
ztichla celá ves.

Za oknem už světlo zhaslo,
jiné, bledší, padá na sklo
a jen někde v chlévě řinčel
řetěz o řetěz.

(2)

Snům se nikdo neubrání.
Chlapec snil, snil bez ustání,
měsíc svítil mu –
ruce v klíně, v zamyšlení
bloudil, **sedě** na kameni,
zemí, kterou neviděl
nikdy ve filmu.

(3)

Hvězdy svítí vyčítavě,
co všechno měl tenkrát v hlavě,
čím vším býti chtěl.
Už se loučil s rodným krajem,
chtěl lovit zvěř asagajem,
chtěl se státi námořníkem
rychlých karavel.

(4)

Pro perlu se spustil ke dnu,
chce mamince přinést jednu,
viděl led a sních.
Choulil se do teplých koží,
v moři spatřil hlavu mroží,
svítily mu jiné hvězdy,
neznal žádnou z nich.

(5)

Přešly roky, den se chýlí,
měsíc je jak šátek bílý,
ztichla celá ves.
Za oknem už světlo zhaslo,
jiné, bledší, padá na sklo
a jen někde v chlévě řinčí
řetěz o řetěz.

Vysvětlivky: *asagaj* – africký oštěp; *karavela* – typ plachetnice

(J. Seifert, *Chlapec a hvězdy*)

TEXT 2

Epizeuxis – opakování téhož slova / slovního spojení bezprostředně za sebou v rámci jednoho verše.

Anafora – opakování téhož slova / slovního spojení na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

1 bod

1 **Tvrzení č. 1:** Před rodným domem snícího chlapce stojí chlév.

Tvrzení č. 2: Chlapec se v jednom ze svých snů přikryl mroží kůží.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

- A) ne, žádné z těchto tvrzení
- B) ano, každé z těchto tvrzení
- C) ano, avšak pouze tvrzení č. 1
- D) ano, avšak pouze tvrzení č. 2

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti A) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

2 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Tvar *sedě* je v TEXTU 1 vyznačen tučně.)

- A) Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec usedl na kámen až chvíli poté, co v zamyšlení bloudil jakousi zemí.
- B) Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec seděl na kameni právě v té chvíli, kdy v zamyšlení bloudil jakousi zemí.
- C) Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec seděl na kameni až do chvíle, než začal v zamyšlení bloudit jakousi zemí.
- D) Tvar *sedě* v textu vyjadřuje, že chlapec usedl na kámen právě v té chvíli, kdy přestal v zamyšlení bloudit jakousi zemí.

Zdůvodnění

Tvar *sedě* je přechodník přítomný, tedy slovesný tvar, který vyjadřuje, že jeden děj probíhá současně s jiným dějem. Tyto děje musí mít stejný podmět: chlapec seděl na kameni a zároveň v zamyšlení bloudil jakousi zemí.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) V druhé části textu se vyskytuje epizeuxis, nikoli však anafora.
- B) V druhé části textu se vyskytuje epizeuxis a současně také anafora.
- C) Ve třetí části textu se vyskytuje epizeuxis, nikoli však anafora.
- D) Ve třetí části textu se vyskytuje epizeuxis a současně také anafora.

Zdůvodnění

Epizeuxis se vyskytuje v druhé, nikoli však ve třetí části textu (*chlapec snil, snil bez ustání*). Anafora se vyskytuje ve třetí, nikoli však v druhé části textu (*chtěl lovit zvěř asagajem / chtěl se státí námořníkem*).

1 bod

4 Ve verši *ztichla celá ves* není sdělovaná skutečnost vyjádřena přímo, ale pomocí přenesení významu. Ve které z následujících vět dochází k přenesení významu nejpodobnějším způsobem jako v uvedeném verši?

- A) Ujeli teprve třetinu cesty.
- B) Seběhla se tam půlka naší ulice.
- C) Davy lidí se shromáždily na náměstí.
- D) Skupina žáků odjela do hlavního města.

Zdůvodnění

Ve verši *ztichla celá ves* slovo *ves* označuje *jedince žijící v dané vsi*. Podobným způsobem dochází k přenesení významu i ve větě *Seběhla se tam půlka naší ulice*: slovo *ulice* zde označuje *jedince žijící v dané ulici*.

5 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Autoři dokumentu spovídali viníky ekologické havárie.
- B) Autoři dokumentu zpovídali viníky ekologické havárie.
- C) Autoři dokumentu spovídali vinníky ekologické havárie.
- D) Autoři dokumentu zpovídali vinníky ekologické havárie.

Zdůvodnění

- Sloveso *zpovídat* je příbuzné s podstatným jménem *zpověď*: obě tato slova obsahují předponu *z-*, jejich správný zápis je třeba si pamatovat.
- Podstatné jméno *viník* je odvozeno od podstatného jména *vina* příponou *-ík*.

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým souvětím (6.1–6.3) druh věty vedlejší (A–E), která se v daném souvětí vyskytuje.

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 6.1 Zeptej se raději na cestu, ať se stále nemotáme v kruhu. _____
- 6.2 Než rodiče přijdou z práce, pokusím se připravit dobrou večeři. _____
- 6.3 Poněvadž jsme vyrazili na nádraží s předstihem, stihli jsme dřívější vlak. _____

- A) příslovečná místní
- B) příslovečná časová
- C) příslovečná účelová
- D) příslovečná příčinná
- E) příslovečná způsobová

Řešení a zdůvodnění

- 6.1 C)
Vedlejší věta rozvíjí přísudek věty hlavní a specifikuje účel otázky (za jakým účelem se zeptej?).
- 6.2 B)
Vedlejší věta rozvíjí přísudek věty hlavní a specifikuje časové okolnosti děje (dokdy se pokusím připravit večeři?).
- 6.3 D)
Vedlejší věta rozvíjí přísudek věty hlavní a specifikuje příčinu děje (proč jsme stihli vlak?).

Žádná z uvedených vedlejších vět neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Na jihozápadě Slovinska se nachází Predjamský hrad, největší jeskynní hrad na světě. Pojmenován byl podle své polohy: slovinské slovo *jama* označuje jeskyni, jde tedy doslova o hrad před jeskyní. Unikátní památka, jejíž zadní část je vytesána do skalního masivu, totiž stojí **hned** u vstupu do rozsáhlého jeskynního komplexu.

První písemná zmínka o Predjamském hradu pochází ze středověku, konkrétně z roku 1274. Po staletí hrad poskytoval bezpečné útočiště. Kvůli své poloze byl **takřka** nedobytný, navíc v jeskyních pod ním se nacházely tajné chodby, jimiž bylo možné dostat se do blízkého města a přinést odtud na hrad zásoby potravin. Díky tomu obyvatelé hradu při obléhání netrpěli hladu. Někteří dobyvatelé sice zkusili **otrávit** říčku Lokvu a tím hrad odříznout od životně důležité vody, na Predjamské ale nevyzráli. Ve vlhkých jeskyních totiž bylo vody dost.

(2) V 15. století našel na hradě azyl loupeživý rytíř Erasmus. Záhy začali sídlo obléhat vojáci, **zločinec** si byl ale natolik jistý nedobytností hradu, že se jim **nepokrytě** vysmíval: například jim po sluhovi posílal čerstvé jídlo. Hrad se tehdy podařilo dobýt po více než ročním obléhání, ale údajně jen kvůli lidské chamtivosti. Vojáci prý podplatili sluhu, aby jim prozradil, jak do hradu proniknout. Erasma každopádně stihl spravedlivý trest.

(3) Na přelomu 16. a 17. století bylo majestátní sídlo přestavěno. Původní stavba **nenávratně** zmizela za novými zdmi a Predjamský hrad získal svou současnou podobu. Během své existence vystřídal několik majitelů ze šlechtických rodů, po skončení druhé světové války přešel do vlastnictví státu.

Tuzemské i zahraniční turisty dnes láká prohlídka vstupní věže či zdejšího muzea, poodhalujícího kouzlo středověku. Vyhledávané jsou také exkurze do krápníkové jeskyně, která se rozkládá přímo pod hradem. Úsek jeskynního komplexu přístupný veřejnosti je dlouhý 700 metrů.

(www.idnes.cz; zoom.iprima.cz, upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Délka jeskynního komplexu, který se nachází pod Predjamským hradem, je 700 metrů.	☐	☒
7.2 Slovinské slovo <i>jama</i> , které má význam jeskyně, vzniklo z pojmenování označujícího Predjamský hrad.	☐	☒
7.3 Stavba Predjamského hradu, unikátní středověké památky na jihozápadě Slovinska, byla zahájena v roce 1274.	☐	☒
7.4 Tajné chodby, nacházející se v jeskyních pod Predjamským hradem, umožňovaly přinést do hradu potraviny z nedalekého města.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/neppravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

8 Které z následujících tvrzení o druhé části výchozího textu je pravdivé?

- A) Informace, proč se vojákům podařilo dobýt Predjamský hrad, je v této části textu čtenářům předkládána jako fakt.
- B) Informace, že vojáci obléhali Predjamský hrad déle než rok, je v této části textu čtenářům předkládána jako domněnka.
- C) Informace, že během obléhání posílal Erasmus vojákům čerstvé jídlo, je v této části textu čtenářům předkládána jako fakt.
- D) Informace, kdy na Predjamském hradě pobýval loupeživý rytíř Erasmus, je v této části textu čtenářům předkládána jako domněnka.

Zdůvodnění

- Informace, proč se vojákům podařilo dobýt Predjamský hrad, je v textu čtenářům předkládána jako domněnka, nikoli jako fakt: v textu je uvedeno, že se tak stalo *údajně jen kvůli lidské chamtivosti a že vojáci prý podplatili sluhu, aby jim prozradil, jak do hradu proniknout* (slova *údajně* a *prý* vyjadřují určité zpochybnění, naznačují, že daná skutečnost není prokázána, ověřena).
- Informace, že vojáci obléhali Predjamský hrad déle než rok, je v textu čtenářům předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka: v textu je bez jakéhokoli zpochybnění uvedeno, že *hrad se tehdy podařilo dobýt po více než ročním obléhání*.
- Informace, že během obléhání posílal Erasmus vojákům čerstvé jídlo, je v textu čtenářům předkládána jako fakt: v textu je bez jakéhokoli zpochybnění uvedeno, že *když Predjamský hrad začali obléhat vojáci, loupeživý rytíř Erasmus, který tehdy hrad obýval, jim po sluhovi posílal čerstvé jídlo*.
- Informace, kdy na Predjamském hradě pobýval loupeživý rytíř Erasmus, je v textu čtenářům předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka: v textu je bez jakéhokoli zpochybnění uvedeno, že *v 15. století našel na hradě azyl loupeživý rytíř Erasmus*.

9 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) **hned** – záhy
- B) takřka – skoro
- C) nepokrytě – otevřeně
- D) nenávratně – nadobro

Zdůvodnění

Slovo *hned* v textu vyjadřuje *těsnou prostorovou blízkost*, je užito ve významu *přímo, těsně*, slovo *záhy* má význam *za krátkou dobu, brzy*. V kontextu výchozího textu tedy posuzovanou dvojici slov za synonyma považovat nelze.

10 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Obě tato slova jsou v kontextu textu citově zbarvená.
 B) Citově zbarvené je v kontextu textu pouze slovo *otrávit*.
 C) Citově zbarvené je v kontextu textu pouze slovo *zločinec*.
 D) Ani jedno z těchto slov není v kontextu textu citově zbarvené.

Zdůvodnění

Slovo *otrávit* je v textu užito v základním významu *napustit, zkazit jedem*, v němž citově zbarvené není. Citově zbarvené je toto slovo ve významu *znechutit, zprotvit*, např. *Svémi hloupými řečmi mě úplně otrávil*. Slovo *zločinec* ve významu *ten, kdo spáchal zločin* není nikdy citově zbarvené.

max. 3 body

11 Vypište ze třetí části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve 4. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení

podobu, turisty, kouzlo

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 Stezka, která se vinula po úbočí prudké stráně, byla za špatného počasí obtížně schůdná.	☒	☐
12.2 Radimovi starosti mě docela trápí, a proto mu vždy pozorně naslouchám, když se mi svěřuje.	☐	☒
12.3 Mezi jeho nejznámější filmy patří snímek o nesmělé dívce, která touží po lásce, ale nenachází ji.	☒	☐
12.4 Jestli nechce mít na svědomí rozpoutání další nepříjemné hádky, měl by rozhodně přestat s těmi jízlivými řečmi.	☐	☒

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *Radimův* se skloňuje podle vzoru *otcův* a ve větě rozvíjí podstatné jméno rodu ženského užité v 1. pádě čísla množného (*Radimovy starosti*).
- Přídavné jméno *jízlivý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (mladými – jízlivými).

max. 2 body

13 Ke každé z následujících podúloh (13.1 a 13.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

13.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem JÍST, skloňuje se podle vzoru MLADÝ a neobsahuje předponu.

13.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem BRANKA, skloňuje se podle vzoru Soudce a obsahuje předponu.

Řešení

13.1 – jedlý

13.2 – obránce

3 body

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Po chvíli se mi konečně povedlo nohu vysvobodit ze sevření jeho ruky. Střemhlav jsem se hnala k východu. Přestože jsem pomalu získávala náskok, nezpomalovala jsem.

B) To ticho mě trochu uklidnilo. Rozhodla jsem se tedy, že se začnu zvolna sunout podél skalní stěny. Náhle se ozvalo mohutné šplouchnutí.

C) Kyle zavrčel, nicméně pořád mi svíral kotník. Táhla jsem se vpřed skoro ve vodorovném předklonu, při každém kroku mi hrozil další pád.

D) Byla jsem lapená v černé díře a východ z jeskyně hlídal Kyle. Navzdory neuvěřitelnému strachu jsem se snažila soustředit. Co se děje? Plíží se snad Kyle ke mně? Napínala jsem sluch, ale vůbec nic jsem neslyšela.

E) *Jde ke mně přes jezírko, uvědomila jsem si. Musím utéct!* Váhala jsem o vteřinu déle, než jsem měla. Silné prsty mě popadly za kotník. Svalila jsem se na zem, ale on naštěstí taky. S námahou jsem se zvedla.

F) Vtom o skálu třeskl kámen. Hodil ho po mně Kyle, aby mě zastavil. Koleno mi explodovalo bolestí. Spadla jsem a vzápětí už mě drtila tíha Kylova těla. Surově mi zatlačil hlavu pod hladinu. Nestihla jsem zatajit dech a vdechla jsem vodu. Cítila jsem, že ztrácím vědomí.

(S. Meyerová, Hostitel, upraveno)

Řešení

14.1 – D)

14.2 – B)

14.3 – E)

14.4 – C)

14.5 – A)

14.6 – F)

D) Byla jsem lapená v černé díře a východ z jeskyně hlídal Kyle. Navzdory neuvěřitelnému strachu jsem se snažila soustředit. Co se děje? Plíží se snad Kyle ke mně? Napínala jsem sluch, ale vůbec nic jsem neslyšela. **B)** To ticho mě trochu uklidnilo. Rozhodla jsem se tedy, že se začnu zvolna sunout podél skalní stěny. Náhle se ozvalo mohutné šplouchnutí. **E)** *Jde ke mně přes jezírko*, uvědomila jsem si. *Musím utéct!* Váhala jsem o vteřinu déle, než jsem měla. Silné prsty mě popadly za kotník. Svalila jsem se na zem, ale on našťějí taky. S námahou jsem se zvedla. **C)** Kyle zavrčel, nicméně pořád mi svíral kotník. Táhla jsem se vpřed skoro ve vodorovném předklonu, při každém kroku mi hrozil další pád. **A)** Po chvíli se mi konečně povedlo nohu vysvobodit ze sevření jeho ruky. Střemhlav jsem se hnala k východu. Přestože jsem pomalu získávala náskok, nezpomalovala jsem. **F)** Vtom o skálu třeskl kámen. Hodil ho po mně Kyle, aby mě zastavil. Koleno mi explodovalo bolestí. Spadla jsem a vzápětí už mě drtila tíha Kylova těla. Surově mi zatlačil hlavu pod hladinu. Nestihla jsem zatajit dech a vdechla jsem vodu. Cítila jsem, že ztrácím vědomí.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

V dubnu se uskutečnilo několik policejních akcí ***** na neukázněné řidiče. Policisté se nejčastěji setkávali s přestupky ●●●● nepozorností při řízení.

max. 2 body

15

15.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *zaměřený*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

15.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *způsobený*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

15.1 – **zaměřených**: tvar přídavného jména *zaměřený* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *akce*, které je v textu užito v 2. pádě čísla množného

15.2 – **způsobenými**: tvar přídavného jména *způsobený* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *přestupek*, které je v textu užito v 7. pádě čísla množného

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

„Když jsem nastoupila,“ řekla robopsycholožka Calvinová, „přidělili mi místo v budově, která stála tam, kde je dnes požární zbrojnice. Zbourali ji ještě dřív, než jste se narodil. V kanceláři jsem tehdy byla se třemi dalšími lidmi. Patřila mi polovička stolu. Všechny roboty jsme vyráběli v jediné budově. Tři roboty týdně. Kolik vám je?“

„Dvaatřicet,“ odvětil jsem.

„Vy jste tedy nezažil svět bez robotů. Víte, byly časy, kdy lidstvo stálo tváří v tvář vesmíru samo.“

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Jde o odborný text, jehož součástí je popis požární zbrojnice.
- B) Jde o umělecký text, jehož součástí je popis požární zbrojnice.
- C) Jde o odborný text, v němž je zmíněna, nikoli však popsána požární zbrojnice.
- D) Jde o umělecký text, v němž je zmíněna, nikoli však popsána požární zbrojnice.

Zdůvodnění

Text má především funkci estetickou, je dějový a je psán formou dialogu. V textu se uplatňuje popisný a vyprávěcí slohový postup a vyskytují se v něm jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafora (*lidstvo stálo tváří v tvář vesmíru samo*). Text jako celek tedy vykazuje znaky příznačné pro prózu, tj. umělecký text. Požární zbrojnice je v textu pouze zmíněna, nikoli však popsána, žádné informace týkající se jejího vzhledu se čtenář nedozví.

max. 2 body

17 Vypište z každé z následujících vět (17.1 a 17.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

17.1 Podle pokynů majitelky hotelu byly pro návštěvnice připraveny lahodné zákusky rozličných tvarů.

17.2 Pod náporu prudkého větru se lámaly větve dubů i celé kmeny okolních borovic.

Řešení

17.1 podmět – **zákusky**; přísudek – **byly připraveny**

17.2 podmět – **větve (i) kmeny**; přísudek – **se lámaly**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Únikové hry sice vznikly už před lety, přesto i v současnosti patří k **favorytům** volnočasových aktivit. Soukromé firmy nabízejí nesčetné množství variant, princip her je ovšem stále stejný. Pomocí důvtipu musíte během vymezené doby (zpravidla za hodinu) uniknout ze zamčené místnosti.

Jednou z oblíbených verzí je hra *Zmizení*, která vychází ze skutečného příběhu: z jednoho bytu za nevysvětlitelných okolností zmizely tři děti. Vy se proto stáváte detektivy a hledáte stopy, které by záhadu objasnily. V roli vyšetřovatelů luštíte důmyslné rébusy a **hlavolami**, musíte zdolat úsek **ztřežený** pohybovými čidly a přijít na způsob, jak přečíst vzkaz psaný neviditelným inkoustem. Za tajnými dveřmi pak objevíte bednu se sedmi visacími zámky, která skrývá rodinné tajemství. Podaří se vám zachránit oběti **zločinného** spiknutí? To je ve hvězdách. Zaručeně však prožijete chvíle plné napětí.

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *favorit* je cizího původu, správný zápis slova je třeba si pamatovat.
- Podstatné jméno *hlavolam* se skloňuje podle vzoru hrad (hrady – *hlavolamy*).
- Přídavné jméno *střežený* je odvozeno od slovesa *střežit*, jde o ustálený případ.
- Přídavné jméno *zločinný* je odvozeno od podstatného jména *zločin* příponou *-ný*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

(1) Rita mi podává lístky. Jsou na nich obrázky věcí, za které se dají vyměnit: vejce, pecen chleba, červené kolečko představující plátek masa. Současné **zákony** totiž zakazují ženám číst. *****

(2) „Offred, pohlídej si, aby ti dali čerstvý vejce,“ připomíná mi Rita.

Slibuju jí, že si na to dám pozor.

Odcházím z domu a čekám na rohu ulice. Směřem ke mně kráčí červená postava v bílém čepci – moje dvojče, můj odraz v zrcadle. Jmenuje se Ofglen. To je vše, co o ní vím. Je mou partnerkou teprve dva týdny. Nevím, co se stalo s tou **předchozí**. Jednoho dne prostě nepřišla a tahle ji nahradila.

„Požehnaný buď plod,“ pronáší obvyklý pozdrav.

„Kéž nás Pán vyslyší,“ odpovídám jako vždy.

(3) Jdeme spolu do centra. Služebnice jako my musí chodit jen ve dvojicích. Prý je to v zájmu naší bezpečnosti, ale to je nesmysl: už tak jsme chráněné ažaž. Dojdeme k zátarasu. Stojí tu dva muži v uniformách Strážců víry. Nejsou to skuteční vojáci, jsou určeni k rutinním prohlídkám a podřadným úkolům. Zsalutují nám. Musí se k nám chovat uctivě vzhledem k povaze naší služby. Zkontrolují nám průkazy a pak jdeme dál.

Na hlavní ulici je přece jen trochu živěji. Míjíme několik hospodyň v zelené, ženy **chudých** mužů oblečené v ošuntělých šatech s červeno-modro-zelenými pruhy a dvojice služebnic v červené. Modrou manželek velitelů na chodnících nespátříte. Jen v autech.

(4) V této části Gileádu jsou chodníky betonové. Vzpomínám na dřívější procházky městem. Vzpomínám na to, co jsem tehdy nosila: džíny, tenisky, triko. Vzpomínám na tu moc, kterou jsem měla nad vlastním životem. Tenkrát ještě ženy měly **svobodu** volby.

(M. Atwoodová, Příběh služebnice, upraveno)

TEXT 2

Věta typu A obsahuje podmět (ať už vyjádřený, či nevyjádřený) a přísudek, např. *Na horách padá sníh. / Je smutný.*

Věta typu B nemá podmět, např. *Na horách sněží. / Je mu smutno.*

1 bod

19 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- A) Dávám si ji do kapsy, aby měla lístky po ruce.
- B) Dávám si je do kapsy, aby měla lístky po ruce.
- C) Dávám si lístky do kapsy, abych ji měla po ruce.
- D) Dávám si lístky do kapsy, abych je měla po ruce.

Zdůvodnění

Na vynechané místo patří možnost, v níž jsou obě slovesa užitá ve stejné osobě: já si dávám + já bych měla. V daném kontextu je totiž nelogické, aby si jedna osoba dávala něco do kapsy proto, aby to druhá osoba měla po ruce (tzn. na dosah, blízko). Aby bylo souvětí logické, gramaticky správné a v kontextu textu smysluplné, musí zájmeno z druhé věty odkazovat k podstatnému jménu *lístky*, ve větě tedy musí být *je*, nikoli *ji*.

20 Které z následujících tvrzení o druhé části TEXTU 1 je pravdivé?

- A) V této části textu žádná z postav nic nesděluje prostřednictvím nepřímé řeči.
 B) V této části textu jedna z postav reaguje pouze prostřednictvím nepřímé řeči.
 C) V této části textu celkem tři postavy promlouvají prostřednictvím přímé řeči, jedna z nich něco sděluje také nepřímou řečí.
 D) V této části textu celkem tři postavy promlouvají prostřednictvím přímé řeči, na jednu z nich reaguje čtvrtá postava nepřímou řečí.

Zdůvodnění

V druhé části TEXTU 1 promlouvají prostřednictvím přímé řeči celkem tři postavy, a to:

- Rita („*Offred, pohlídej si, aby ti dali čerstvý vejce,“ připomíná mi Rita.*);
- Ofglen („*Požehnaný buď plod,“ pronáší obvyklý pozdrav.*);
- vypravěčka příběhu Offred („*Kéž nás Pán vyslyší,“ odpovídám jako vždy.*). Tato postava zároveň něco sděluje také nepřímou řečí (*Slibuju jí, že si na to dám pozor.*).

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
21.1 Na lístcích musely být místo příslušných slov obrázky potravin, protože Offred je negramotná.	☐	☒
21.2 Všechny ženy vyjma manželek velitelů musí kvůli své bezpečnosti chodit v ulicích Gileádu pouze ve dvojicích.	☐	☒
21.3 Offred a Ofglen prokázaly dvěma mužům přestrojeným za Strážce víry službu tím, že za ně udělaly podřadnou práci.	☐	☒
21.4 Offred zjistila, že má v Gileádu příbuznou, a proto před dvěma týdny požádala o to, aby se Ofglen stala její partnerkou.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

22 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) zákony – přestupky
 B) předchozí – dodatečnou
 C) chudých – zámožných
 D) svobodu – totalitu

Zdůvodnění

Slovo *chudý* a slovo *zámožný* jsou v daném kontextu antonyma, dvojice slov uvedené v možnostech A), B), D) však opačný význam nemají:

- slovo *zákon* je v textu užito ve významu *právní norma* × slovo *přestupek* má význam *menší provinění, prohřešek*;
- slovo *předchozí* je v textu užito ve významu *předešlý* × slovo *dodatečný* má význam *udělaný až po ukončení, uzavření něčeho*;
- slovo *svoboda* je v textu užito ve významu *volnost, možnost uplatnit svou vůli* × slovo *totalita* má význam *násilně zavedená jednotá, diktátorsky vedený stát prosazující úplné (totální) ovládnutí všech oblastí společenského života*.

1 bod

23 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Obě věty jsou typu A.
- B) Obě věty jsou typu B.
- C) Věta ze třetí části textu je typu A, věta ze čtvrté části textu je typu B.
- D) Věta ze třetí části textu je typu B, věta ze čtvrté části textu je typu A.

Zdůvodnění

- Věta podtržená ve třetí části TEXTU 1 nemá podmět.
- Věta podtržená ve čtvrté části TEXTU 1 má přísudek (*vzpomínám*) a nevyjádřený podmět (*já*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Zjistil jsem, že Honza šikanuje sedmáky. Se spolužáky jsme se ihned začali radit, jak to budeme řešit. Jeden chtěl Honzovi promluvit do duše, druhý to chtěl oznámit naší třídní. Jen Petr podezřele mlčel a dělal, že tam není. Brzy jsem zjistil, proč se choval tak divně.
***** – sám už dlouho šikanuje kluky ze sídliště.

1 bod

24 Která z následujících možností obsahuje ustálené slovní spojení vystihující situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

- A) Má totiž jazyk na vestě
- B) Má totiž med na jazyku
- C) Má totiž máslo na hlavě
- D) Má totiž hlavu v oblacích

Zdůvodnění

Petr se do debaty o řešení šikany nezapojil, protože sám někoho šikanoval. Tuto situaci vystihuje ustálené slovní spojení *mít máslo na hlavě*, které má význam *nebýt bez viny, sám se dopouštět něčeho nečestného*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Když se mluví o přístrojích, které změnil svět, málokdo z vás si vzpomene na ledničku. Přitom jde zcela nepochybně o převratný vynález.

(2) Toho, že v chladu zůstávají potraviny déle čerstvé, si lidé všimli už dávno. K jejich chlazení zprvu používali led, to ale bylo při vyšších venkovních teplotách problematické. První efektivnější chladicí systém navrhl v roce 1805 Oliver Evans, ledničku však tento vynálezce nesestrojil. V polovině 19. století zkonstruoval James Harrison přístroj na výrobu ledu, jenž se záhy uplatnil v pivovarnictví či v továrnách vyrábějících masné výrobky.

(3) První domácí ledničky poháněné motorem vznikly až roku 1911 a oproti těm dnešním byly dost neskladné: motor byl umístěn ve sklepě, zatímco chladicí skříň v kuchyni. Taková lednička navíc stála tisíc dolarů, což byl dvojnásobek průměrné ceny, za kterou se tehdy prodávalo auto. Poměr mezi cenou a užitnou hodnotou tedy zprvu nebyl optimální.

(4) V následujících letech se zařízení zdokonalovala, např. původní jedovatá chladiva byla nahrazena látkami pro člověka méně nebezpečnými. Na konci 30. let už mělo ledničku přibližně 60 % amerických domácností. Dnes je lednička v každé domácnosti, a proto už nemusíte nakupovat jídlo každý den.

(www.idnes.cz; www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 V určité době bylo možné za pořizovací cenu ledničky koupit dvě auta.	☒	☐
25.2 V letech 1931–1939 si ledničku pořídilo zhruba 60 % amerických domácností.	☐	☒
25.3 Přístroj na výrobu ledu, který sestrojil James Harrison, našel uplatnění v potravinářském průmyslu.	☒	☐
25.4 První efektivnější chladicí systém vymyslel Oliver Evans, a to v jiném století, než James Harrison sestavil přístroj na výrobu ledu.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Vyskytuje se v některé části výchozího textu alespoň jeden větný celek, v němž se autor textu přímo obrací na čtenáře?

- A) ne, v žádné části
- B) ano, a to pouze v první části
- C) ano, a to pouze v poslední části
- D) ano, a to v první a poslední části

Zdůvodnění

Větný celek, v němž se autor textu přímo obrací na čtenáře, se vyskytuje v první části výchozího textu (*Když se mluví o přístrojích, které změnil svět, málokdo z vás si vzpomene na ledničku.*) a v poslední části výchozího textu (*Dnes je lednička v každé domácnosti, a proto už nemusíte nakupovat jídlo každý den.*).

1 bod

27 V souvětí podtrženém ve výchozím textu jsou užitá slovesa *zdokonalovat* a *nahradit*. Které z následujících tvrzení o těchto slovesech je pravdivé?

- A) Obě tato slovesa jsou užitá v množném čísle.
- B) Obě tato slovesa jsou užitá v jednotném čísle.
- C) Sloveso *zdokonalovat* je užitó v množném čísle, u slovesa *nahradit* nelze jednoznačně určit, ve kterém čísle je užitó.
- D) Sloveso *nahradit* je užitó v množném čísle, u slovesa *zdokonalovat* nelze jednoznačně určit, ve kterém čísle je užitó.

Zdůvodnění

Jak sloveso *zdokonalovat*, tak sloveso *nahradit* jsou v textu užitá ve 3. osobě čísla množného (*zařízení se zdokonalovala; chladiva byla nahrazena*).

max. 2 body

28 Vypište ze třetí části výchozího textu dvě víceslabičné předložky.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledané předložky, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení

oproti, mezi

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Kromě mnoha jiných případů se kyselina sírová používá při zpracování oleje.

1 bod

29 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
- B) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *kromě* má být *kromně*.
- C) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *sírová* má být *sýrová*.
- D) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *zpracování* má být *spracování*.

Zdůvodnění

- Předložka *kromě* se píše s -ě.
- Přídavné jméno *sírový* je odvozeno od podstatného jména *síra*. Jiné je přídavné jméno *sýrový*, které je odvozeno od podstatného jména *sýr*.
- Podstatné jméno *zpracování* je odvozeno od slovesa *zpracovat* a to je odvozeno od slovesa *pracovat* předponou *z-*, která vyjadřuje změnu stavu.

30 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (30.1–30.4) odpovídající souvětí (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 30.1 V každé větě souvětí je pouze jedno slovo užitá v nespisovném tvaru. _____
- 30.2 V každé větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru. _____
- 30.3 V první větě souvětí je pouze jedno slovo užitá v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru. _____
- 30.4 V první větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí je pouze jedno slovo užitá v nespisovném tvaru. _____
- A) Tomášovy **užitečný** zkušenosti z fotbalu jsem ocenil loni, když pomohly **mýmu** týmu vyhrát.
- B) Ty **seš** snad úplně **praštěnej**, běhat po třídě s rozevřeným kružítkem je přece dost **nebezpečný**.
- C) Asi **bysme** vám měli ještě jednou důrazně připomenout, že v **celým** areálu se **nesměj** používat mobily.
- D) Dopravní zácpy v centru se vůbec neobávej, protože s pomocí navigace se vyhneš všem problematickým místům.
- E) Nikdo z nás o **tý** jeho **výbušný** povaze neměl ani tušení, dokud před **náma** nezačal nevybíravě nadávat **svejm** dětem.
- F) Milan se s oběma spolubydlícími bez problémů domluvil na tom, kolik peněz je zapotřebí dávat do společného fondu.

Řešení a zdůvodnění

- 30.1 A)
- 30.2 E)
- 30.3 C)
- 30.4 B)

Slova užitá v nespisovných tvarech jsou v posuzovaných souvětích zapsána červeně. Žádné z uvedených tvrzení neodpovídá ani souvětí D), ani souvětí F).